

De banken nationaliseren: welke politieke partij gaat er eindelijk eens voor? (2.12.09)

Deze vraag wordt gesteld door Attac Vlaanderen dat overtuigende argumenten voor deze maatregel opsomt Wij nemen het persbericht integraal over.

Het kwaad dat knaagt aan het financiewezen verorbert nu ook de wereldeconomie waaraan ze haar bestaan te danken heeft . Als een bank ineens stort, koopt een andere ze op en verkrijgt op die manier de garantie dat de overheid haar zal redden, vermits ze zelf “too big to fail” wordt (te groot om failliet te laten gaan).

Wereldwijd, overhaast en met het mes op de keel, betalen belastingbetalers duizenden miljarden dollars om de grote financiële instellingen ter hulp te snellen. En dat, terwijl niemand weet hoeveel “aangetaste activa” zij nog bevatten, noch hoeveel er moet worden opgehoest om de groeiende stapel “beschadigde” schuldvorderingen te kopen. Ziedaar de balans van dertig jaar deregulering van de financiële wereld.

Voorheen leek de job van een bankier nochtans eenvoudig. Men paste eenvoudigweg de Amerikaanse regel “3-6-3” toe : zelf geld lenen aan 3%, uitlenen aan 6%, om 3 uur vertrekken naar het golfterrein ... Een dergelijke oefening in de vingers hebben vereiste niet direct een bataljon wiskundigen, gewapend met econometrische modellen. Dan komt het keerpunt van de jaren 80. “Diversifiëring” dringt zich op, “risico nemen” wordt het van het, de “ontsluiting” ook.

De Amerikaanse wet Glass Steagall van 1933 verbood de banken om te beleggen op de Beurs. Vergelijkbare rommel, geërfd van de New Deal , wordt in de jaren zeventig van tafel geveegd in de vreugde om de Nieuwe Economie! Modernité oblige (moderniteit verplicht), en de banken maken radicaal komaf met de afhankelijkheid van hun trouwe spaarders. Zonder talmen investeren ze in nieuwe beleggingen, de “derivaten” van een bont allegaartje producten, te beginnen met de schulden die ze zelf op een dag hadden “geëffectiseerd” .(1)

De bankiers, die m.a.w. zelf nauwelijks nog begrijpen waarover het gaat (een handleiding van 150 pagina's was soms nodig om inzicht te bieden), zijn daarom niet minder in de wolken over de hoeveelheid profijt die zoveel innovatie hen brengt. Steeds meer leningen toestaan, ondoorzichtige producten, en dat met telkens minder eigen vermogen, van risico's gesproken!

Men leefde in een tijd van luchtballonnen, eindeloze expansie, financiële piramides en lonen, een farao waardig, hetgeen een nieuwe vlucht vooruit aanmoedigde ... de gouden jaren van het neoliberale dogma.(2)

Eind 2007, hadden de banken tot dertig keer meer uitgeleend dan wat ze werkelijk in hun kluizen hadden ... Verzekeraars zoals American International Group (AIG) beschermden hun koorddansersparcours...

Op een dag brak de koord; sommige geruïneerde schuldenaars van de banken, die het plafond van hun schulden hadden bereikt , stopten met hen terug te betalen .

Nu waren deze laatsten zodanig verzwakt dat het insolvelabel worden van slechts een klein deel van de leningen die ze hadden toegestaan, volstond opdat zij zelf failliet zouden gaan, en samen met hen hun verzekeraars .

De vrije val van de immobiële sector, de daling van de economische activiteit, de toename van de werkloosheid; hoe denken de financiële instellingen dit aan te pakken ?

Hun antwoord: de opkuis van de puinhoop na dertig jaar financiële deregulering is voor de zo “gehate” overheid die zichzelf in de voorbije decennia eerst buitenspel heeft gezet omdat ze overtuigd was van de zegeningen van de deregulering.

Het wordt ronduit tijd dat die overheid inderdaad de touwtjes in handen neemt. In geen geval hangt de redding van de banken nog af van de private aandeelhouders, die slechts terug bijkomen van hun appelflawwte als de regering een nieuwe injectie van fondsen aankondigt ...

Gisteren nog ware ketterij – de Franse, Engelse en Duitse socialisten dereguleerden en liberaliseerden (en privatiserden) zelf het financieuzen bijna overal gevolgd door hun kameraden in andere landen zoals België (herinnert ge u nog ASLK?) - vandaag de oplossing : **de nationalisering van de banken** – oftewel het voorkomen van onheil, dermate dreigend dat zelfs republikeinse parlementsleden erover preken in de VS. Kranten, zo liberaal als The Economist, scharen zich zelfs achter “nationalisering”. (3)

Ook ons economisch boegbeeld Professor Paul De Grauwe schaart zich sinds het uitbarsten van de financiële crisis achter het “nationaliseren van de banksector” terwijl hij in zijn boeken voor de crisis stevast de kaart trok van de deregulering en liberalisering. Paul De Grauwe: “De enige oplossing om uit de huidige financiële crisis te geraken is de nationalisatie van de grote banken.” “Het is slechts een gedeeltelijke nationalisatie”, want “de markt functioneert niet meer”, aldus premier Gordon Brown. “Om het banksysteem gezond te maken, stoppen wij er nu kapitaal in.” Arnoud Boot, hoogleraar financiële markten aan de Universiteit van Amsterdam, doet ook een duit in het zakje voor een gedeeltelijke nationalisatie – van grote én kleine banken: “Het gaat erom dat we controle op het bestuur van de banken krijgen.”

Maar ook Caroline Gennez en de SP.A vraagt nu om nationalisering van Fortis en Dexia terwijl ze er in het nabije verleden geen graten in zagen om diezelfde sector te privatiseren.

Het ziet er intussen naar uit dat de banken het geld, door de belastingbetaler opgehoest, gaan doorschuiven naar hun aandeelhouders. Kortom: eerst grote schoonmaak houden in het appartement, om het daarna terug in handen te geven van diegenen die het overhoop haalden. De politieke partijen vinden bankieren geen taak van de overheid, dus waarschijnlijk niet in het algemeen belang, want we mogen toch hopen dat “overheden het algemeen belang dienen”?

Al deze voorbije pleidooien voor nationalisering van banken was vooral bedoeld om rust en vertrouwen te genereren in de financiële sector. Daarnaast kreeg de overheid een extra instrument om de financiële geldstromen weer op gang te brengen. Dus niet om zeggenschap te verkrijgen over de financiële sector, maar vooral om de financiële markten weer in beweging te krijgen.

Zoals de voorzitter van de Amerikaanse Centrale Bank, Ben Bernanke, in het VS Congres duidelijk maakte niet te geloven in een nationalisering van de banken.

“We hebben geen radicale veranderingen nodig. We kunnen beter de middelen gebruiken waarover we beschikken om ervoor te zorgen dat de banken zich op een correcte manier gedragen”.

Maar waarom dan toch ? Genationaliseerde banken hebben decennialang bijgedragen aan de groei. Welke balans van de private banken kan de vergelijking hiermee doorstaan?

De huidige Westerse overheden – zowel de centrumrechtse als centrumlinkse – willen zo vlug mogelijk terug naar de situatie van voor de financiële crisis, alleen de economische crisis en stijgende werkloosheid speelt hun nog parten om volledig terug te keren naar “business as usual”. Wie opdraait voor deze crisissen is al lang een uitgemaakte zaak. Onze vakbonden weten wel hoe laat het is en waar de klepel hangt.

Er zijn natuurlijk tientallen maatregelen nodig om de financiële markten te reguleren, d.w.z. onder politieke controle te krijgen, onder controle van de gemeenschap.

Het “nationaliseren” van banken is er een van. Alleen zijn de huidige “nationalisering” uitgevoerd door overheden met een knijper op de neus, want ze willen zo vlug mogelijk de banken terug overlaten aan de aandeelhouders, dus aan de tirannie van het snelle gewin en intussen maar blabla verkopen over “duurzame economie”. (het radicaal reguleren van de financiële markten zou een duurzame bijdrage zijn in de strijd tegen de klimaatverandering en voor een ecologische economie). Het wordt dringend tijd om terug banken te krijgen in dienst van het algemeen belang.

Dat daarvoor een aantal banken blijvend gedeprivatiseerd moeten worden is noodzakelijk.

Laten we bvb. beginnen met de Bank van de Post.

De Belgische overheid bezit nu al een meerderheidsaandeel.

Welke politieke partij durft in dit land er nu eindelijk eens voor te gaan?

Laten we de Bank van de Post volledig ten dienste stellen van de gemeenschap. Als bank van algemeen belang.

Voetnoten

(1) Ibrahim Warde “ Les assises du système bancaire détruites par la déréglementation” Le Monde diplomatique , januari 1991 (www.lemonde.fr)

(2) In 2008 keerden Goldman Sachs , Merrill Lynch , Lehman Brothers en Bear Stearns 20 miljard dollar aan bonussen uit aan hun werknemers , en dat terwijl ze pas een verlies van 23 miljard dollar leden en een beroep deden op de overheid om hen te komen redden ...Bij Goldman Sachs ontving iedere werknemer gemiddeld zo’n 362.000 dollar , loon inbegrepen (The Wallstreet Journal , New York , 20 maart 2009)

(3) Redactioneel “ In knots over nationalisation” The Economist , 28 februari 2009

Met dank aan Serge Halimi en Inge De Vriendt.

Omdat een andere wereld mogelijk is,

Eric Goeman

Woordvoerder Attac Vlaanderen,

lid van ENOFAD (European Network on Finance and Development).

.